

KUTATÓINTÉZET NEVE:
Nyelvtudományi Intézet
Cím:
1068 Budapest, Benczúr utca 33.
Postafiók címe:
1394 Budapest, Pf. 360
telefonszám:
(01) 342 9372
honlap:
www.nytud.hu
e-mail:
linginst@nytud.hu

Beszámoló a 2020. évben elért eredményekről

I. Kiemelt tudományos eredmények a 2020. évben

Emberi erőforrás:

MTA Lendület Kvantorhatókör Kutatócsoport

A diszjunkció mint logikai konnektívum értelmezését vizsgáló, nemzetközi partnerekkel közösen, több nyelven végzett kutatás kimutatta, hogy az óvodáskorúak mondatmegértésében a tagadás hatókörében álló diszjunkció értelmezése a nyelvvelsajátítás során nemcsak a diszjunkció polaritás-érzékenységtől és a tagadó egyeztetés jelenlététől függ, hanem befolyásolja azt a tagadó egyeztetés rendszerének komplexitása is. Az eredményeket összefoglaló tanulmányt a *Language Learning & Development* (Q1) folyóirat fogadta el közlésre. A kísérletes vizsgálat a magyar nyelv adatain megmutatta, hogy a logikai hatóköri viszonyok és a mondat prozódiai formája között korábban feltételezett közvetlen kapcsolat jórészt látszólagos. Az eredményekből doktori disszertáció született (https://btk.ppke.hu/uploads/articles/7431/file/Turi_Gergő_disszertáció.pdf).

1. kép: Kísérletes vizsgálat szemmozgáskövető berendezéssel

Nyelvtan és Pragmatika Kutatócsoport

Könyvfejezet jelent meg a „függő V2” szerkezetek változatairól és azoknak az igemóddal való összefüggéséről az izlandi nyelvben (<http://real.mtak.hu/122748/>), továbbá a V2 szórendű kijelentő mondatokról, a kijelentésekről és a diszjunkcióról (<http://real.mtak.hu/122747/>). Egy a kérdő mondatok témájában írt tanulmány amellelt érvel, hogy szintaktikai intervenciók hatásaként levezethető, hogy a magyar -e partikulás eldöntendő kérdő mondatoknak nincs propozíciótagadást („belső tagadást”) tartalmazó olvasata. Megjelent egy felkérésre írt tanulmány 'Information Structure' címmel (<http://real.mtak.hu/121385/>) is. A 'Magyar büntetőperes bírósági kihallgatások komplex nyelvészeti elemzése' c. doktori értekezés (SZTE) bírói kérdésfeltevési mintázatokat mutat be és felvázol egy a joggyakorlatban is hasznosítható komplex szempontú kihallgatási tipológiát.

Átfogó magyar nyelvtan kutatócsoport

Az Amsterdam University Press gondozta *Comprehensive Grammar Resources – Hungarian* című leíró nyelvteni könyvsorozatban a *Postpositions and Postpositional Phrases* című kötet nyomdába került (mostanra már meg is jelent), míg a *Coordination and Ellipsis in Hungarian* című kötet kész kézírata lektorálás és technikai szerkesztés alatt áll.

Történeti és Összehasonlító Mondattan Kutatócsoport

A nyelvtörténeti és uráli nyelvi korpuszok bővültek, és új adatbázis készül a legarchaikusabb, kihalóban lévő moldvai magyar nyelvjárás hangzó anyagainak átírásából (<https://nlp.nytud.hu/csango>). Értelmezték és kiadásra előkészítették K. F. Karjalainen 1899–1901 közötti keleti hanti szöveggyűjtését. A magyar történeti morfoszintaxis terén számos új eredmény született: a mediális igenem morfoszintaktikai jelölésének egy grammatikalizációs ciklusként értelmezéséről; az ún. balkáni kötőmódnak a magyar nyelv különféle dialektusaiba való eltérő beépüléséről; az igekötők grammatikalizálódásában megfigyelhető szintaktikai változások kétféle mintázatáról. Diakrón szemantikai vizsgálatok során grammatikalizációs folyamatokból vezették le a *szinte* és *majdnem* jelentéskülönbségét, és kimutatták több ómagyar kori kvantornak a maitól eltérő funkcióját. Urali mondattani kutatásokban jelentős eredmények születtek a hanti, a mari és az udmurt nyelv mondattanának számos aspektusáról.

Szamojéd nyelvészeti kutatócsoport

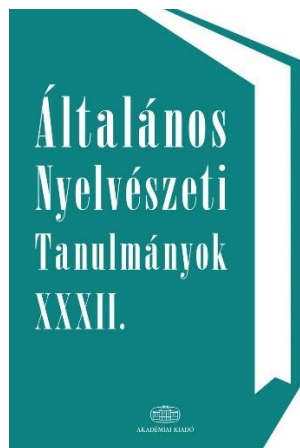
A tundrai nyenyec kiegészítendő kérdések szerkezetére vonatkozó szórendi megszorításokat vizsgálták, valamint északi szamojéd nyelvi adatok szintaktikai vizsgálata, és tundrai nyenyec, illetve tundrai nyenyec–orosz párhuzamos korpusz építése zajlott (<https://tundranenetsdata.nytud.hu/bonito>).

Fonológia és Morfológia Kutatócsoport

A magyar előlségi magánhangzó-harmóniát vizsgáló kísérletek és korpuszvizsgálatok eredményei megerősítették azt a korábbi hipotézist, hogy a vizsgált tövek között graduális különbségek vannak. Fontos új eredmények születtek a fonológiaiailag kondicionált magánhangzó-harmónia és a morfológia interakciójával kapcsolatban. Az erza nyelvben a szóbelseji harmónia statisztikai felmérésével kimutatták, hogy a harmónia tövön belül is érvényesül, illetve, hogy a mássalhangzók itt is fontos szerepet játszanak. Tanulmány jelent meg az angol /l/ velarizációjáról és vokalizációjáról (<http://real.mtak.hu/123140/>). A cigány nyelvi kutatásokban a főnevek toldalékolásában az öröklött és kölcsönzött minták változását vizsgálták. Az identitásformáló szerepet vizsgáló kutatások pedig megmutatták, hogy a vizsgált cigány közösségekben a cigány nyelvhez való viszonyulás elsöprően pozitív, ugyanakkor a városi, fiatalabb népességben erőteljesebb a nyelvcseré folyamata.

Formális grammatikai kutatások

Könyvfejezet jelent meg az aktív/passzív alternáció általános nyelvészeti elemzéséről, a fonológia és szintaxis reprezentációjának azonosságairól (<https://doi.org/10.1515/9781501512582-004>), valamint a klitikumokról és főnévi inkorporációról (<http://real.mtak.hu/121786/>). Az orosz *éto* cleft mondatok és *to* topicalizáció, valamint az 'NP *éto* (kopula) NP' mondatok szerkezetének elemzését nemzetközi konferenciákon prezentálták. Megjelent továbbá az *Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXII.* kötet az intézet 15 kutatójának tanulmányaival, nagyrészt az elméleti, történeti és uráli nyelvészet területeiről.

2.kép: Az ÁNYT XXXII. kötet borítója

MTA Lendület Számítógépes Latin Dialektológiai Kutatócsoport

A *Császárkori latin feliratok számítógépes nyelvtörténeti adatbázisa* (<http://lldb.elte.hu/>) 2020-ban számos új fejlesztéssel és több mint 10 000 adatlappal gyarapodott. 10 tanulmányuk jelent meg nemzetközi fórumokon, a csoport vezetőjének készülő MTA-doktori értekezése pedig több fejezettel bővült (a magánhangzó-törlés gyakoriságáról; a magánhangzó-fúziók, a syncope és a hangsúly interakciójáról; a b-w fúziók és a magánhangzóközi w-törlés korrelációjáról; a latin b-w fúziók görög háttéréről). Újabb, közlésre benyújtott tanulmányaikban pedig a római birodalom latinizációs folyamatával és a germán-kelta-latin szókészleti összefüggésekkel foglalkoztak.

Magyar Nyelvtörténeti Kutatócsoport

A Történeti Magánéleti Korpusz több mint félmillió karakternyi normalizált és morfológiailag elemzett szöveggel bővült. A középmagyarra irányuló kutatások szerint: a kötőmód jelentősen eltért a mai magyarban megfigyeltektől; a kérések kifejezésében a felszólító és feltételes módú igealakok domináltak; a határozói igenevek használata nem volt visszaszorulóban; nem volt funkciómegoszlás a *-va/-ve* ill. *-ván/-vén* képzős formák közt; és a standard mondattagadásban a változatok közti választást főként pragmatikai tényezők irányíthatták. Az ún. „kis nyelvemlékek” körében az ómagyar kori beírásokat tematikusan csoportosították, tartalmi összefüggéseket vizsgálva a vendégszövegek és bejegyzésük helye közt. Az ómagyar kori bibliafordítások mértékegységneveinek összevetése alapján a Döbrentei-kódex részletei összefügghetnek a Münchener és a Jordánszky-kódex fordításaival. A 14–18. századi orvosi nyelvben a vallásos és a magánéleti szövegek ismeretanyaga közt jellegzetes különbségek voltak, ami a szó- és kifejezőkészségben is megmutatkozik.

Uralisztika kutatócsoport

A *Magyar Tudomány* számára tematikus blokkot szerkesztettek Reguly Antalról. Angolra fordítottak egy nganaszan–orosz mesekötetet. Interjúelemzésekkel zárták az arktikus városokban folytatott szociolingvisztikai kutatásokat. Elkészült a hanti-manszijszki nyelvi revitalizációs kezdeményezéseket leíró disszertáció. Leírták testtartásigék metaforizációit és

grammatikalizációit az északi hantiban, a nganaszanban és a magyarban. Kidolgozták az északi hanti és a manysi részt a *BEDLAN* projekt *Uralic language typological dataset*-ben. Közreműködtek a manysi szavak tanítását segítő „*apPILkáció*” Android-alkalmazás létrehozásában (http://acta.bibl.u-szeged.hu/67665/1/msznykonf_016_261-271.pdf). Magyarországi horvát falvak nyelvi tájképének feldolgozásában közreműködtek. Vizsgálták a vírushelyzettel kapcsolatos vizuális információkban a hatalmi viszonyok, a kommunikatív célok megjelenési módjait. A magyar mint idegen nyelv tanításában a kollaboratív stratégiák és a hagyományos tanári szerep viszonyát elemezték. Az online oktatás támogatására a mondatelemzés tanulását segítő alkalmazást fejlesztettek.

poš- Ug 'bugyogva folyik' or 'quellend fließen' en 'stream bubbling'

UEW № 1832 Sorszám szerint: << Előző Következő >> Új keresés

Fogalomkör: Folyóvíz

Egyeztető rész - (leány)nyelvi adatok

hanti/osztják	O	poš- 'hervorquellen (Wasser)'	694
	Syn	poš- 'glucksen'	SteinitzOV +1:107
manysi/vogul	TJ	poš- 'platschen, plätschern'	80
	KU	poš- 'platschen, plätschern'	
	P	poš- 'platschen, plätschern'	
	So	poš-: <i>mazr pošalove</i> 'etwas plätschert'	114:103 453
	So	poš-: <i>zšpko pošalov zšp</i> 'das Plätschern der Bootspitze ist zu hören'	
	LO	poš- 'platschen, plätschern'	
magyar		foš- 'fließen, sich ergießen, entspringen, vonstatten gehen, andauern, fortlaufen, fortdauern,'	
	Alt	foš- 'laufen, rennen'	

3.kép: Egy szótári tétel az Uralonet keresőfelületén

Fonetikai Osztály

Elemezték a magyar magánhangzók és explozívák beszélők közötti variabilitását, valamint réshangok akusztikai szerkezetét.

Igazolták, hogy a beszélőváltás helye a társalgásban meghatározó: minél inkább a társalgás vége felé megy végbe, annál valószínűbb, és annál inkább egyszerre beszéléssel valósul meg. Új eredmény, hogy a váltások közelében több háttércsatorna-jelzés fordul elő, változik az artikulációs tempó, a szünetek gyakorisága és időtartama.

Megállapították, hogy a prozódiai paraméterek és a magánhangzótér méretének különbsége a magyar dajkanyelvre is jellemzők. Az újszülötthöz szóló beszéd jellemzői lényegesen eltérnek a későbbi dajkanyelvi sajátosságoktól, vagy külső tényezők (pl. fáradtság), vagy a beszédalkalmazkodás hiánya miatt. Kimutatták, hogy a dajkanyelvre jellemző leheletesebb zöngé feltehetően a pozitív érzelmek kifejezését erősíti.

Az MTA–ELTE Lendület Lingvális Artikuláció Kutatócsoporttal együttműködésben a nyelvmozgást elemezték mássalhangzóban a zöngesség és a szingleton–gemináta viszonylatban, illetve a magánhangzók koartikulációs ellenállását és agresszióját akusztikai és artikulációs jegek mentén. A hadarás vizsgálatok kiderült, hogy a beszédszakaszok artikulációs tempójának variabilitása és tempóingadozása nem tér el lényegesen a hadarók és a nem hadarók között.

Pragmatika Központ

Megalkottak egy a nyelvhasználatot kultúrák között rendszerszerűen összehasonlító modellt, melynek segítségével leírhatóvá válnak olyan bonyolult jelenségek, mint a globalizációnak a

nyelvre gyakorolt hatása. A modell kifejtése a Cambridge University Pressnél 2021-ben megjelenő monográfia (*Cross-Cultural Pragmatics*) formájában kerül publikálásra. A politikai nyelvhasználat interakciós rituális kutatásában a korábbi kritikai diskurzuselemzési modellekkel szemben egy „bottom-up” jellegű, így ideológiáktól mentes és replikábilis módon közelítették meg a nyelv és politika jelenségkörét. Eredményeiket a [Journal of Pragmatics, Discourse, Context and Media](#) és [más Q1 szakfolyóiratokban](#) közölték.

Többynelvűségi Kutatóközpont

Az *Akadálymentesített infokommunikációs szolgáltató platform fejlesztése, hallás- és látássérült személyek számára* EFOP-alprojektjének zárás utáni szakasza keretében elkészült 650 oldalnyi kutatási dokumentáció a további munkálatok és publikációk megalapozására. Megtörtént a folyamatosan bővülő integrált, jelenleg 8362 szótári tételt tartalmazó első *Magyar Jelnyelvi Nagyszótár* keretrendszerének kialakítása, az itemek és a nyers videófájlok jelnyelvi tesztelése, majd pedig a stúdióminőségű, véglegesített jelszócikkek feltöltése és a jelnyelvi címszavak annotálása.

4. kép: Egy tétel az online jelnyelvi szótárból

Elvégezték a jelnyelvészeti és siket szociolingvisztikai kutatásaikra épülő *JEL-SZÓ-TÁR Gyermekszótár és tanulói szótár* feltöltését és bővítését, az új tanulói szótári modul kialakítását. A kétnyelvű (magyar jelnyelv – magyar nyelv) multimodális szótár a változatos bemeneti kompetenciákkal rendelkező, vizuális vagy auditív orientáltságú, siket, CODA, CI-s, halló tanulók csoportjainak egyaránt támogatást ad mind a magyar jelnyelv, mind pedig – a második nyelvhez való kiegyenlített hozzáférés érdekében – a magyar nyelv elsajátításához, a metanyelvi tudatosság erősítéséhez. A bővített változatban kb. 5600 videófájl található, a multimodális oktatási szótár jelenleg 2533 szócikket tartalmaz.

Elkezdődtek a romani nyelv magyarországi regionális változatainak szókincsét összefogó multimodális szótár (*Romani alapszótár*) munkálatai. A helyi terepmunkák eredményeit tartalmazó, jelenleg 1228 címszóból álló keretrendszerbe 300 szótári item cerhari, lovári és kárpáti változatát (900 elem), a cerhari változathoz tartozó példamondatokat, valamint ezek anyanyelvi beszélőkkel felvett videófájljait integrálták.

Lexikai tudásreprezentáció kutatócsoport

A *magyar nyelv értelmező szótára* hétkötetes anyagát xml-állománnyá konvertálták, dtd-jét elkészítették. Megtörtént a szótári korpuszhoz összegyűjtött 550 millió szónyi elektronikus dokumentum minőségellenőrzése és az ezt követően megmaradt 410 millió szavas korpusz annotációja.

A magyar nyelv nagyszótára

A szótár VIII. (*em–ez*) kötete szócikkeinek szerkesztése, főszerkesztése, valamint a *fel–fez* kezdetű szócikkek írása folyt. Elkészült a szótár teljes címszólistája. A *Magyar nemzeti szövegtár* ellenőrzésével és javításával folytatódott a nagyszótári webes felületen elérhető új lekérdező program előkészítése.

Új magyar etimológiai szótár

Közel 3000 szócikkben megtörtént a szóalak- és jelentéstörténeti adatok ellenőrzése, módosítása, kiegészítése, valamint az etimológiák korrekciója és kiegészítése a legújabb kutatási eredmények szerint.

Digitalizáció:

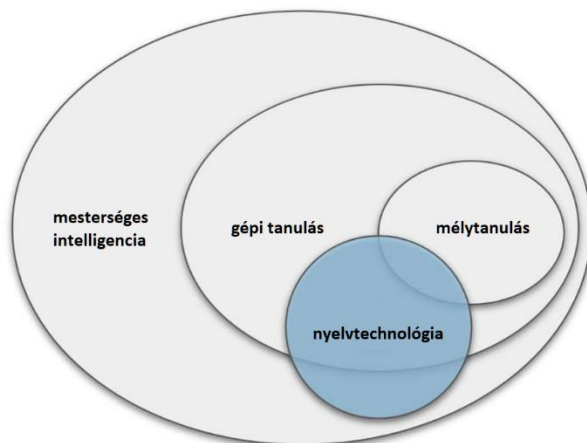
Nyelvtechnológiai Kutatócsoport

Megjelent a nyelvtechnológia egy új és fontos kutatási területe, a kontextualizált neurális (BERT és más hasonló) nyelvmodellek magyar változatának elkészítése. A Pécsi Tudományegyetemmel együttműködve, a Microsoft Hungary támogatásával elkészült a HILBERT nevű magyar BERT-large modell, amelyet a világon eddig összesen csak tíz nyelvre készítettek. Ennek betanításához elkészült egy 3,67 milliárd szavas korpusz. Ezen felül a kutatócsoport még további három (ELEKTRA, ROBERTA, ALBERT) nyelvmodellt készített. Absztraktív szöveg-összefoglalót generáló modellek készültek 473 000 cikkből álló betanító korpusz segítségével négy különböző BERT modellre. Az eredményekből egy demóeszköz és egy cikk is született.

Több statikus szóvektoros modell is készült a 9 milliárd szavas Webkorpusz 2.0 teljes anyagán, és ennek részkorpuszain, a nyelvmodellek pedig szóanalógiákon lettek kiértékelve. Elkészült az egymillió szavas NERKOR korpusz, a magyar névelemek referencia-adatbázisa, amely a nyelvmodellek névkifejezés-felismerésének betanítására szolgál. Elkészült a többrétegű, minden rétegében kézzel ellenőrzött minőségű KORKOR korpusz, amelyben testetlen igék, névmások és névmási utalások is jelölve vannak.

A MARCELL projekt keretében elkészült az elemzett és EUROVOC címkékkel ellátott 30 millió szavas magyar alkorpusz, valamint továbbfejlesztésre került és docker container formába lett foglalva az *e-magyar* nyelvfeldolgozó eszközlánc legújabb verziója.

Az orosz hadifoglyok adatbázisának orosz–magyar átírása projekt keretében megtörtént 682 000 magyar hadifogoly cirill betűs adatainak átírása és helyreállítása. A helyesen helyreállított adatok aránya 83,6% lett. A munkáról nagy sikerű előadás született a Magyar Tudomány Ünnepe-n.

5. kép: A nyelvtechnológia mostani helyzete a mesterségesintelligencia-kutatásban

Egészség:

Pszicho- és neurolingvisztikai kutatócsoport

A *sclerosis multiplex*ben (SM) előforduló kognitív zavarok nyelvi és beszédbeli összefüggéseinek kutatásában (<http://real.mtak.hu/102023/>) elkezdődött a tesztelés (a Covid-járvány miatt korai fázisban fel kellett függeszteni). Az első adatok alapján mind az SM, mind a fáradtság befolyásolja a zöngétlen explozívák artikulációját. Az enyhe kognitív zavar (EKZ) nyelvi jellemzőinek kutatásában a verbális fluencia S-GAP-elemzése szerint a néma szünetek száma és átlagos hossza szignifikánsan különbözik az EKZ és a kontroll csoportban a szemantikus fluenciatesztekben. A belső beszéd neurolingvisztikai vizsgálatában 52 vizsgálati személy online tesztelése történt meg. A kísérletes vizsgálatok szerint a magyar nominalizáció birtokos pozíciója kitöltését befolyásolja a társas kontextus: a résztvevők együttműködésére, illetve alátéttségére vonatkozó megítélésük szerint választották a birtokos argumentumot. A magyar rekurzív szerkezetek elsajátításának vizsgálata szerint 4–9 éves gyermekeken a komplex névutós kifejezések és vonatkozó mellékmondatok esetén a vizsgált életkor-tartományban egyszerre tapasztalható fejlődésbeli ugrás a rekurzív szerkezetek produkciójában és a memóriafeladatokban, míg a rekurzív birtokosoknál a memóriakapacitás fejlődése korábbi fejlemény. A magyar anyai dajkanyelv longitudinális morfoszintaktikai vizsgálata bizonyítékokat talált, hogy az anyai dajkanyelv nem csak akusztikailag, hanem lexikai és morfoszintaktikai szinten is alkalmazkodik a gyermek életkorához: az anyai dajkanyelv komplexitása nem lineárisan nő a gyermek életkorával, hanem 1,5 éves korban a legkevésbé komplex. Autizmus-spektrumzavarral, pragmatikai kommunikációs zavarral (PKZ) és ADHD-val élő gyermekek receptív nyelvtani és pragmatikai képességeinek vizsgálata azt mutatta, hogy a vizsgált fejlődési zavarokban nagy arányban áll fenn valamilyen receptív nyelvi zavar is, valamint a kognitív képességek mintázata és ezek összefüggése a pragmatikai képességgel eltérő képet mutat az egyes fejlődési zavarokban és tipikus fejlődésben. A magyar preverbális fókuszos szerkezetek mentális feldolgozásának vizsgálata a 2019-ben tekintetkövetéses és felismeréses paradigmákat alkalmazó kísérletekben rögzített adatok feldolgozásával kimutatta, hogy a magyar preverbális fókusz a feldolgozás során modulálja a figyelmi rendszert, míg a fókuszált elemek hozzáférése jobb, és az alternatívák aktivációja is tetten érhető.

II. Tudományszervezési eredmények, események

1. Rövid általános ismertető a kutatóhely tudományos munkáját illetően

A Nyelvtudományi Intézet alapfeladata szerint a magyar, az uráli, az általános és alkalmazott nyelvészet, a történeti nyelvészet, továbbá a fonetika és a pragmatika területén nemzetközi színvonalú felfedező kutatásokat végez, a pszicho- és neurolingvisztika területén orvosi-népegészségügyi relevanciával is bíró kísérletes kutató és fejlesztő munkát folytat. Hosszú távú, közcélú feladatként készíti *A magyar nyelv nagyszótárát*, gondoskodik az elkészülő kötetek megjelenítéséről, az online változat folyamatos elérhetőségéről és frissítéséről, valamint a szótár archív anyagának gondozásáról. Kutatják a magyar nyelv változatait, egyes magyarországi kisebbségi nyelveket és vizsgálat tárgyává teszik az európai integráción belüli nyelvpolitikai kérdéseket. Kiegészítő feladatként nyelvi korpuszokat, adatbázisokat, nyelvi elemző eljárásokat és alkalmazásokat hoznak létre, valamint mindezekhez nyilvános elérést biztosítanak. Közcélú feladatként mindemellett közönségszolgálatot üzemeltetnek, szakértői véleményeket készítenek, részben hatósági megkeresésekre. Az ELTE BTK–NYTI Kihelyezett Elméleti Nyelvészeti Központ (korábbi nevén: ELTE–MTA Elméleti Nyelvészeti Kihelyezett Tanszék) működtetése révén az intézet közvetlenül részt vesz a felsőoktatásban is, annak minden képzési szintjén.

2. A tudomány és a társadalom, társadalmi hasznosság

Az intézet a legkülönbözőbb módokon és csatornákon áll folyamatos kapcsolatban a társadalom jelentős rétegeivel, és folyamatosan dolgozik azon, hogy segítsen válaszokat adni olyan társadalmi kihívásokra, melyek részben vagy egészben a szakmai profiljába esnek.

A kutatási portfólióján belül kiemelt (és egyre növekvő) fontosságúak a közvetlen társadalmi haszonnal járó kutatások és fejlesztések: az orvosi-népegészségügyi relevanciával bíró neurolingvisztikai munkálatok, melyek fókuszában az elmúlt időszakban az Alzheimer-kór és a sclerosis multiplex nyelvi és kognitív manifesztációinak feltárása állt, valamint a különféle kognitív fejlődési zavarokkal, nehézségekkel élő gyermekek nyelvi képességének és performanciájának pszicholingvisztikai vizsgálatait, melyek a megfelelő diagnosztikai és fejlesztő eljárások kidolgozásához járulnak hozzá jelentősen. Egy másik társadalmilag kiemelt jelentőségű kutatási terület a szociolingvisztika, a leginkább hátrányos helyzetű nyelvi kisebbségek (különösen a siketek és a cigány anyanyelvű etnikum) többnyelvűségének, nyelvi helyzetének elemző feltárása, melynek alapján konkrét támogató rendszerek, eljárások, tananyagok kidolgozásában működnek közre e csoportok adekvát iskolai anyanyelvi oktatásának megteremtése céljából.

Az intézet egyfajta információs bázisként is szolgál széles társadalmi rétegek számára. Különösen ismertek az általuk fenntartott tanácsadó és szótári portálok: a [Helyesírási tanácsadóportál](#), *A magyar nyelv nagyszótára online változata*, valamint az [Utónévportál](#). Ezeken kívül számos adatbázishoz (pl. a nyelvünk mint egyik legfontosabb kulturális örökségünk fontos régi emlékeit és szókincsét strukturáltan tartalmazó adatbázisok, oktatást és művelődést támogató adatbázisok) és külső partnerekkel közösen fejlesztett [digitális nyelvfeldolgozó rendszerhez](#) biztosítanak nyilvános hozzáférést.

Az intézet kutatócsoportjai, munkatársai aktívan kiveszik részüket a tudományos ismeretterjesztésből is: a különféle „tudományünnepek” keretei közt ülőszakokat, nyilvános bemutatókat szerveznek a nagyközönség részére, esetenként tréningeket, érzékenyítő programokat tartanak. Több munkatárs rendszeres, aktív szereplő a médiában. A kutatók folyamatos ismeretterjesztő tevékenységet végeznek a [Nyelv és Tudomány](#) levelezési rovatában, egy munkatárs pedig önálló rovatot vezet a [Qubit](#) tudományos-technikai folyóiratban. Az ott közölt cikkek alapvető és korábban megválaszolatlan elméleti nyelvészeti kérdéseket tárgyalnak közérthető módon. Jelenlétük egyes munkatársak nyelvművelésben játszott szerepe is. Az intézet több kutatócsoportja is működtet saját Facebook-profilját rendszeres hírfeltöltéssel, információk közzétételével. Ezeken

keresztül is igyekezzenek hozzájárulni egyes közkeletű tévhitek eloszlatásához, nyelvi előítéletek felszámolásához, és elérni, hogy a társadalom reális képet kapjon a nyelvészet különböző területeiről, elfogadott módszertanáról és eredményeiről.

Mindezek mellett az intézet szakmai tevékenységének jelentős részét teszik ki a közcélú feladatellátások és szolgáltatások – ezeket lásd lentebb az 5. pontban.

3. A kutatóhely jeles eseményei (díjak, konferenciák stb.)

Az intézet két saját alapítású díjat adományoz minden évben: a megelőző évbeli legjelentősebb publikáció szerzőjének járó Szépe György Publikációs Díjat, valamint a fiatal kutatók által nyújtott kiemelkedő teljesítményért megítélt Herman József Fiatal Kutatói Díjat (utóbbiban az intézettel munkaviszonyban nem álló kutató is részesülhet).

Az intézet által 2020-ban (társ)szervezett konferenciák és tudományos ülésszakok: XIV. AkNyelvDok, 13th SinFonIJA 13, három MTÜ-ülésszak, Beszédkutatás – Speech Research konferencia.

MTA elnöki elismerésben részesült két intézeti munkatárs.

4. A kutatóhely kiemelt beruházásainak rövid leírása

2020-ban a Nyelvtudományi Intézetben nem volt kiemelt beruházás.

5. A kutatóhely közcélú feladatainak rövid bemutatása

Az immár 7 éve működő, nagy népszerűségnek örvendő helyesiras.mta.hu helyesírási tanácsadó portálon 2020-ban 3,2 millió látogató (25%-uk rendszeres látogató) több mint 7,9 millió tanácsot kért itt. A lekérdezések száma munkanapokon rendszeresen meghaladja a 20.000-et. A felhasználás mértéke – minden bizonnyal a koronavírus okozta lezárás miatt – március közepe és június közepe között jelentősen megnövekedett, akár napi 30000 lekérdezésre. A NYTI egy olyan tudományos alapokon álló szolgáltatást üzemeltet 2013 óta, mely valóban hasznos, sokakhoz eljut és sikeresen működik.

A nyelvi tanácsadó kutatócsoport a járvány ellenére növelte közszolgálati tevékenységét: 2020-ban 1132 levélben előforduló átlag 2264 kérdést válaszoltak meg (15%-os emelkedés).

Az intézetben fejlesztett és készülő nyelvi adatbázisok széles körű társadalmi figyelemre tartanak számot (az MNSZ-nek 13 000 regisztrált felhasználója van, akik 2020-ban 190 000 lekérdezést futtattak). Ezek az adatbázisok az anyanyelvi kulturális örökség digitális formában őrzött részei, melyek referenciapontként szolgálnak nemcsak a tudományos kutatásban, hanem a közgondolkodásban, az anyanyelv iránt érdeklődők körében is. A legfontosabb adatbázisok, melyek többsége az új, *Nemzeti Korpuszportál* felületen érhető el nyilvánosan:

- [A magyar nyelv nagyszótára](#): a szótár eddig kiadott köteteinek (I–VII.) anyaga modern keresőfelülettel és kiegészítő funkciókkal. 2020. dec. végén összesen 19 093 szócikk készült már el, 65 108 jelentésegységgel és mintegy 233 ezer példamondattal.
- [Magyar Nemzeti Szövegtár](#): mai magyar írott köznyelvi minta, mérete meghaladja az egy-milliárd szót.
- [Uralonet](#): az uráli nyelvek internetes etimológiai adatbázisa, amely kutatási és oktatási célokat egyaránt szolgál.
- [Régi Magyar Konkordancia – ómagyar nyelvemléki adatbázis](#): a teljes ómagyar nyelvemléki anyagot feldolgozó korpusz 47 ómagyar kódexet, 24 rövidebb ómagyar szövegemléket, 244 misszilizt és 5 középmagyar kori bibliafordítást foglal magában, összesen több mint 3,2 millió szövegszót. Csatlakozik hozzá egy korpuszlekérdező eszköz, amellyel különböző korból származó, különböző nyelvű bibliafordításokat (jelenleg 4 ómagyar, 6 középmagyar,

4 modern magyar, 1 angol és 3 régi finn bibliafordítás) lehet párhuzamosan megjeleníteni: <http://parallelbible.nytud.hu/>.

- *Magyar történeti szövegtár*: több mint 30 millió szavas nyelvtörténeti szövegadatbázis (1772–2010), modern korpuszkezelő rendszerrel és gazdag funkcionalitású internetes lekérdező felülettel.
- *Történeti magánéleti korpusz*: 1772 előtti magánlevelekből és peres eljárások jegyzőkönyveiből épül fel. Elsősorban történeti morfológiai és szociolingvisztikai kutatásokhoz kínál anyagot, de segítséget nyújt a történeti mondattani, pragmatikai és lexikológiai vizsgálatokhoz is. Terjedelme jelenleg mintegy 6 millió karakter (850 ezer elemzett szövegszó), és folyamatosan bővül.
- *A magyar nyelv nagyszótárának forrás- és névjegyzéke*: kb. 40 300 tételt tartalmaz.
- *BEA magyar spontánbeszéd-adatbázis* (<http://www.nytud.hu/adatb/bea/index.html>): mai budapesti beszélők beszédét rögzítő többfunkciós spontánbeszéd-adatbázis, amely 461 adatközlőtől mintegy 367 órányi felvételt tartalmaz.
- A *Budapesti Szociolingvisztikai Interjú (BUSZI)* egy budapesti lakosok 251 fős reprezentatív mintáján végzett nagyszabású magnetofonos felmérés közel 600 órányi anyaga a magyar nyelv Budapesten beszélt változatáról, melyből közel 100 óra lejegyzéssel ellátva kutatási célra elérhető.

Ezen adatbázisok az anyanyelvi kulturális örökség digitális formában őrzött részei, melyek referenciapontként szolgálnak nemcsak a tudományos kutatásban, hanem a közgondolkodásban, az érdeklődő laikusok körében is. Az utóneveket bemutató Utónévportál 2020-ban 95.000 látogató 106.000 lekérdezését szolgálta ki. Az *emtsv* elnevezésű, könnyebben használható új verzió révén az *e-magyar* rendszer mind hazai, mind nemzetközi téren szélesebb közönséget tud elérni.

6. A kutatóhely legfontosabb hazai és nemzetközi eredményes K+F+I együttműködései az elmúlt két évben (A 2. melléklet táblázatos formában megadott adatai igény szerint szövegesen is kiegészíthetők)

a. Vállalati kapcsolatok, az állami költségvetési, a non-profit és a kormányzati szektorral való kapcsolatok:

- Az intézet eredményesen együttműködött a Magyar Nemzeti Levéltárral és a Helion Kft.-vel a magyar hadifoglyok cirill betűs adatbázisa adatainak átírásában.
- A Mesterséges Intelligencia Koalíció tagjaként, de az Intézet koordinálásával készült el Magyarország MI Stratégiájának természetesnyelv-feldolgozási komponense
- A sclerosis multiplexben (SM) előforduló kognitív zavarok nyelvi- és beszédzavarokkal való összefüggéseinek feltérképezése (NKFIH 132460) céljából tudományos együttműködés és kutatási kapcsolatok az Uzsoki Utcai Kórház Neurológiai Osztálya SM ambulanciájával.
- Az enyhe kognitív zavarban megkezdett farmakológiai hatásvizsgálat kutatása az S-GAP teszt applikációval együttműködve az SZTE Pszichiátriai Klinikájával.
- A Parkinson-kór kognitív és nyelvi jellemzőinek kutatása együttműködve az ELTE és az SZTE MI Kutatócsoportjával és az SZTE Neurológiai Klinikájával.
- Részvétel egy magyar-lengyel-bolgár kutatási együttműködésben a Nestlé R&D részlegének vezetésével egy új, anyatej-oligoszacharidokat (HMO) tartalmazó csecsemőtápszer-formula fejlődésre gyakorolt hatásának vizsgálatára. A nemzeti nyelvekre a projekt céljainak megfelelően adaptált MacArthur–Bates CDI kérdőíveket alkalmazták 15 hónapos gyermekek nyelvi-kognitív fejlettségének felmérésére. (<https://www.nestle.com/randd/nutrition-health>)

- Együttműködés az Arcanum Kft.-vel az óriási szkennelt szövegadatbázisuk minőségének NLP technikával történő javítása terén.
- A Nemzetbiztonsági Szakszolgálattal (NBSZ) kötött kutatási megállapodást alapján az NBSZ számára a készülő *Longitudinális korpusz* olyan vizsgálatokat tesz lehetővé, amelyet igazságügyi szakértői feladataik során fel tudnak használni.
- Szakmai együttműködési megállapodás a BOOKR Kids céggel (Móra-BookR Kft.) a kiadónál megjelenő mesék jelnyelvi változatainak elkészítésére.
- Kutatási együttműködés indult a Göttingeni Egyetemen (*Georg-August-Universität*) a DFG (Német Tudományos Alap) által finanszírozott „Satztyp, Satzmodus, Illokution: Sichtung und (Weiter)Entwicklung kognitiver Ansätze” c. projektum keretében, mely a mondatfajták és a beszédaktusok elemzésének kognitív alapú megközelítéseivel foglalkozik.
- Közös kutatás kezdődött az óvodáskorúak diszjunkció-értelmezésének témakörében a Padovai, a Milano-Bicocca, a Groningeni, a Macquarie és a Nantes-i Egyetem munkatársaival. E tekintetben az egyes nyelvek óvodáskori elsajátítása közötti különbségek még kevésbé vannak feltérképezve, e kutatás azt vizsgálja, hogyan hatnak az egyes nyelvek grammatikai rendszerei a diszjunkció elsajátításának folyamataira.
- Részvétel az ép és afáziás személyeknél a nyelvi és a vizuális (képi) megértési folyamatok viszonyának vizsgálatát végző „The language network is recruited but not required for non-verbal semantic processing” Open Science Framework projektumban az MIT-vel, a Carnegie Mellon Universityvel vagy a University College Londonnal.
- Új szakmódszertani együttműködés a zürichi Interkantonale Hochschule für Heilpädagogik Institut für Behinderung und Partizipation intézetével, jelnyelvkutatási kooperáció a Grazi Egyetem Nyelvészeti Tanszékével és a Klagenfurti Egyetem Jelnyelvi és Hallássérült-kommunikációs Centrumával, és új szakmai kapcsolat a torontói Ryerson Egyetem School of Early Childhood Studies nevű centrumával.
- A Pragmatika Központ csatlakozott az orosz RUDN egyetem „Linguocultural identity and communicative styles in various sociocultural contexts” projektumához.
- Kutatási együttműködés kezdődött magyar–japán kétoldalú mobilitási projektum keretében „A másodlagos predikátumok nyelvtani megszorításainak vizsgálata” címmel. (Secondary Predication Workshop 2020).
- A Nyelvtechnológiai Kutatócsoport HILANCO néven konzorciális együttműködést alakított ki a PTE Alkalmazott Adattudományi és MI Csoportjával neurális hálós technológián alapuló természetes nyelvfeldolgozási kutatások végzésére. A konzorcium közösen fejlesztette ki a HILBERT és számos más nyelvi modellt, melynek kidolgozásában és piacra vitelében a Microsoft Hungary Kft. is támogatja őket.

b. Felsőoktatással való együttműködések: oktatás, utánpótlás-nevelés, doktori iskolák stb.:

Az intézet immár 30 éve működteti folyamatosan az ELTE-vel közös nyelvészeti tanszékét, az ELTE BTK–NYTI Kihelyezett Elméleti Nyelvészeti Központot, mely gondoskodik az alap- és mesterszakos, valamint a doktori kurzusok megtartásáról, a tutorizálásról, szakdolgozati és doktori disszertációs témavezetéséről.

Emellett az intézet munkatársai számos felsőoktatási intézményben oktattak: ELTE BTK; ELTE BGGYPK; ELTE PPK; BME ; BGE; PPKE BTK;PPKE ITK; SZTE BTK; KRE BTK.

c. Egyéb együttműködések, kapcsolatok:

- Az *Akadálymentesített infokommunikációs szolgáltató platform fejlesztése, hallás- és látássérült személyek számára* c. projekt keretében kapcsolat alakult ki a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségével.

- Új együttműködési megállapodások a NyelvEsély szak módszertani program keretében a KGRE Tanítóképző Főiskolai Karával, valamint több közoktatási intézménnyel.

7. A kutatóhely innovációs és pályázati tevékenysége az elmúlt két évben:

- a. *A kutatóhely elnyert pályázatainak az elmúlt két évben: néhány jelentős pályázat bemutatása:*

Kutatási pályázatok

- NKFIH KH 130558: *A fókusz szerepe a mondatmegértésben: magyar anyanyelvű óvodáskorú gyermekek és felnőttek fókuszazonosításának és fókuszértelmezésének kísérletes vizsgálata.* A korábbi kutatási eredmények szerint a nyelvsajátításban nehézséget jelent a fókusz felnőtt-szerű jelölése a beszédprodukcióban és helyes azonosítása a mondatmegértésben; kihívás még az így azonosított fókusz megfelelő értelmezése, további jelentésmozzanatokkal való társítása. E kutatás annak az alapvető kérdésnek a megválaszolásához járul hozzá, hogy az anyanyelv-elsajátítás folyamatait milyen mértékben és módon befolyásolják az elsajátítandó nyelv rendszerének sajátosságai.
- NKFIH K 135958: *A prozódia hatása a szórendre: az OV nyelvek ige utáni mondatszakaszának komplex interfész-alapú megközelítése.* A projekt célja annak feltérképezése, hogy a prozódia és az információszerkezet milyen szerepet játszik a tárgy-ige alapsorrendű nyelvtípusnak az ige utáni mondatszakaszára jellemző, gazdag és mindezidáig nem kellően kutatott változatosságot mutató szintaktikai szerkezetek alakításában, és hogy mik a releváns nyelvközi variáció tényezői és határai ezen a területen. A kutatás az emberi nyelvek mondatzórendi tipológiájának jobb megértéséhez kíván hozzájárulni.
- NKFIH FK 135186: *Regiszterfüggő változatok a középmagyarban.* A kutatás fő célkitűzése annak vizsgálata, valóban általánosan érvényes-e, hogy az élőnyelvközi regiszterek kitüntetett szerepet játszanak mind az új változatok megjelenésében, mind pedig azoknak terjedésében. Eddigi, alkalomszerűen végzett vizsgálataink ugyanis azt mutatják, hogy bizonyos esetekben éppen a formálisabb regiszterek azok, amelyek nagyobb arányban használják egy-egy változó innovatív változatát; jelen kutatásukban ennek rendszerszerű vizsgálatára törekszenek több regiszter összehasonlításán keresztül. Ugyancsak célkitűzés annak feltárása, hogy e mögött a jelenség mögött szociolingvisztikai tényezők állnak-e: ún. „felülről jövő” változásokról van-e szó, amelyek a felsőbb társadalmi rétegekből indulnak, vagy pedig a megfigyelt különbségeknek az az oka, hogy a formálisabb, irodalmibb regiszterek nagyobb teret engednek az egyéni variációnak. A projekt a középmagyarra fókuszál, s ezen belül egyaránt tanulmányoznak morfoszintaktikai és pragmatikai változókat. A munka szerves részét képezi egy drámákból és emlékiratokból álló korpusz építése, ami hasznosítható lesz más témájú kutatásokban, illetve az oktatásban is.
- NKFIH K 135038: *Prozódiai szerkezet és mondattípusok vizsgálata nagy beszédatadabázisokon mély tanulási támogatással.* A pályázat célja a *Beszélt nyelvi adatbázis* teljes anyagának közreadása, valamint hogy a gépi tanulás nagy adatmennyiségen történő megvalósítására újabb modelleket fejlesszen automatikus szegmentálásra és lejegyzésre. A projekt nyelvészeti kutatási kérdései a tagmondatok egymáshoz kapcsolásának diskurzusbeli tulajdonságaira vonatkoznak. A fonetikai alterület a magyar prozódiai szerkezet empirikus modellezését tűzte ki célul. Az eredmények, valamint az automatikus prozódiai lejegyzések ingyenesen hozzáférhetővé válnak kutatók számára.
- *European Language Grid, H2020 Program.* A projekt – melyben a NYTI a magyarországi szakértői központ – egy olyan összeurópai nyelvtechnológiai platform kiépítését végzi, amely mind a K+F+I, mind az ipar számára könnyen elérhető szabványos módon

elérhetővé teszi valamennyi hivatalos európai nyelvre kifejlesztett alkalmazásokat és kutatási eredményeket, azaz adatbázisokat és nyelvtechnológiai elemző eszközöket. A projektben való részvétel nagy mértékben hozzájárul a magyar nyelv digitális térben való láthatóságához, fontos szerepet tölt be nyelvünk digitális fenntarthatóságának támogatásában. A projekt konzorciumot 6 kutatóintézet és három ipari partner alkotja, melyek munkáját 32 szakértői szerepet betöltő partner támogatja.

- *European Language Equality* PPA LANGEQ pályázat, melynek célja, hogy stratégiai tervet és úttervet készítsen az európai nyelvek digitális egyenlőségének megteremtésére 2030-ra. A valamennyi európai nyelvet képviselő 52 tagú konzorcium feladata, hogy teljes körű képet adjon az európai nyelvtechnológia helyzetéről és ajánlásokat fogalmazzon meg a fejlesztési irányokra.

b. Kutatáshasznosítási tevékenységek: az elmúlt két évben bejelentett vagy megadott oltalmak, lehetőség szerint néhány példa bővebb ismertetése, jelentőségének bemutatása:

Nem volt ilyen 2020-ban.

8. Javaslat néhány kutatóra (név, elérhetőség megadásával, rövid indoklással), akiknek az életpályájáról, kutatásairól interjú készülhetne, ami bekerülhetne a beszámolóba.

Marcel den Dikken (marcel.den.dikken@nytud.hu)

Személyében a nyelvész szakmában az egész világon ismert, kiemelkedő hírű holland kutató dolgozik nálunk. Doktorátusát a Leideni Egyetemen szerezte, korábban hosszú ideig a City University of New York (CUNY) tenurált nyelvészprofesszora, valamint a generatív nyelvészet egyik legfontosabb folyóiratának, a *Natural Language & Linguistic Theory*-nek (WoS: Q1, SCImago: Q1) a főszerkesztője volt. Öt monográfiáját olyan kiadók jelentették meg, mint a Cambridge UP, az Oxford UP és az MIT Press, cikkeinek száma 30-nál is több, melyek csaknem mindegyike a szakma legnagyobb presztízsű folyóirataiban jelent meg. Összes publikációjának száma messze 100 felett van.

Hans-Martin Gärtner (hans-martin.gaertner@nytud.hu)

A szintaxis és a pragmatika összefüggéseit vizsgáló német vezető kutató korábban a nyelv-tudomány egyik legfontosabb európai központjában, a berlini *Leibniz-ZAS*-ban (akkori név: Zentrum für Allgemeine Sprachwissenschaft) dolgozott, 11 éven át annak igazgatóhelyetteseként. Vendégprofesszorként és vendégkutatóként olyan neves egyetemeken fordult meg, mint a UCLA, Stanford, Lundi Egyetem, Edinburgh-i Egyetem. Immár 10 éve vezető szerkesztője a *Theoretical Linguistics* c. folyóiratnak (WoS: Q1, SCImago: Q1).

Váradi Tamás (varadi.tamas@nytud.hu)

A nyelvtechnológia európai szinten elismert kutatója, az utóbbi két évtizedben számos jelentős nemzetközi projekt vezetője ([CESAR](#), [MARCELL](#), [CURLICAT](#)), a magyar nyelvtechnológia kiemelkedő vezetője, a Nyelv- és Beszédtechnológiai Platform elnöke. Pályáját az idegennyelv-elsajátítás területén kezdte, ahol még egyetemistaként csatlakozott a Nyelv-tudományi Intézetben folyó kontrasztív nyelvészeti kutatásokhoz, és nemzetközi hírű szerzett a kommunikációs stratégiák kutatásában, több egyetemen dolgozott vendégkutatóként (Lancasteri Egyetem, Londoni Egyetem, Aarhusi Egyetem). Vezetésével készültek alapvető magyar nyelvi adatbázisok és eszközök ([Magyar Nyelvi Szövegtár](#), [e-magyar elemzőlánc](#), [BUSZ12](#)). Alapító tagja volt a [CLARIN](#) nemzetközi infrastruktúra szervezetnek, főtítkára az [EFNIL](#) szervezetnek. Az utóbbi időben a mesterséges intelligencia kutatás területén nyelvi modellek fejlesztésével foglalkozik, egyik vezetője volt a [HILBERT](#) modell kifejlesztésének.

É. Kiss Katalin (ekiss@nytud.hu)

Napjaink (és az elmúlt néhány évtized) magyar nyelvtudományának egyik legnagyobb formátumú és hatású kutatója, akinek oktatói karrierje is kiemelkedő. Minderről híven tanúskodik díjainak, elismeréseinek sora: Széchenyi-díj, Prima díj, Bolyai díj – hogy csak a néhány legnagyobb presztízsűt említsük. Nemzetközi ismertsége és hatása szintén kiemelkedő, a fókusz szintaxisa és szemantikája szakirodalmának alpművei származnak tőle, de a szintaxiselmélet, a magyar grammatika, a történeti generatív nyelvészet és ma már az uráli nyelvészet területén is megkerülhetetlen a munkássága. Több mint 250 tanulmányára és 12 monografikus művére (melyek jó része a legnevesebb nemzetközi folyóiratokban illetve kiadónál jelent meg) 5000 feletti az ismert hivatkozások száma, de a tényleges szám ennek akár kétszerese is lehet.

Gerstner Károly (gerstner.karoly@nytud.hu)

A leíró és történeti lexikológia és lexikográfia művelőjeként több jelentős szótár elkészítésében játszott fontos szerepet. Egyik szerkesztője, illetve szócikkírója volt az *Etymologisches Wörterbuch des Ungarischen* című kézikönyvnek, amely a magyar szókészlet eredetének és alakulásának kutatásában elért eredményeket tárja a nemzetközi tudományosság elé. Szerkesztőként vett részt a *Magyar értelmező kéziszótár* második, bővített kiadásában. Szótári főmunkatársa és lektora a magyar lexikográfia legnagyobb munkálatának, *A magyar nyelv nagyszótárának*. Vezetésével folynak intézetünkben az *Új magyar etimológiai szótár* munkálatai: ezzel az elmúlt mintegy harminc év újabb eredményeit olvashatják újra magyarul a szavak eredete és története iránt érdeklődők.

9. Tudományos publikációk: A kutatóhelyen a 2020. évben megjelent 15 legfontosabb tudományos publikáció felsorolása.

[Általános Nyelvészeti Tanulmányok XXXII.: Újabb eredmények a grammatikaelmélet, nyelvtörténet és uralisztika köréből.](#) (főszerk.: Kenesei István / szerk.: Dékány Éva, Halm Tamás, Surányi Balázs). Budapest: Akadémiai Kiadó.

BENNE:

- Bánréti Zoltán: Disszociációk a magyar mellérendelő főnévi szerkezetek egyeztetési mintázataiban; pp. 33–53.
- Bartos Huba: Mi mindent tudunk a *mi minden* típusú kérdésekről?; pp. 249–264.
- Bende-Farkas Ágnes: Csak Kati érkezett elsőnek: a csak, a fókusz és előfeltevések; pp. 265–280.
- Gärtner Hans-Martin; Gyuris Beáta: A propozíció-tagadás hiányáról a magyar -e partikulálás eldöntendő kérdő mondatokban; pp. 297–316.
- Georgieva Ekaterina: Névszói ellipszis az udmurtban; pp. 365–379.
- Gugán Katalin: Nyelvelsajátítás és innováció: esettanulmány az egyéni nyelvhasználatról a tagadás változásának időszakában; pp. 381–395.
- Hegedűs Veronika: A névutón át, közel az igekötőhöz: A grammatikalizálódó ragvonzó névutók kategóriájáról; pp. 83–99.
- Kenesei István: A terjeszkedő igenév; pp. 123–135.
- Mus Nikolett: Szórendi megszorítások a tundrai nyenyec kiegészítendő kérdésben; pp. 405–418.
- Pintér Lilla: Individuumszintű depiktív másodlagos predikátumok a magyarban; pp. 329–340.
- Rebrus Péter: A tárgyas ragozás alaktani templátuma a magyarban; pp. 211–224.
- Simon Eszter; Kalivoda Ágnes: A Párhuzamos Bibliakorpusz és Bibliaolvasó fejlesztése; pp. 429–438.
- Sipos Mária: A kazimi hanti lokatív mondatokról; pp. 439–457.

Hegedűs Veronika; Irene Vogel (szerk.) [Approaches to Hungarian 16.: Papers from the 2017 Budapest Conference](#). Amsterdam: John Benjamins.

BENNE:

- Deme Andrea; Bartók Márton; [Gráci Tekla Etelka](#); Csapó Tamás Gábor; Markó Alexandra: Intervocalic voicing of Hungarian /h/; pp. 48–71.
- [Káldi Tamás](#); Madarász Levente; [Babarczy Anna](#): Contextual triggers of the Hungarian pre-verbal focus structure: A guided production study; pp. 74–96.
- [Patay Fanni](#); [Benkő Ágnes](#); [Lukács Ágnes](#); [Rebrus Péter](#); [Törkenczy Miklós](#): Testing variability effects in Hungarian vowel harmony; pp. 98–113.
- Szalontai Ádám; Surányi Balázs: Word order effects of givenness in Hungarian: syntax or prosody? pp. 137–164.

Burukina Irina: [Mandative verbs and deontic modals in Russian: Between obligatory control and overt embedded subjects](#). GLOSSA: A JOURNAL OF GENERAL LINGUISTICS (2397-1835): 5 (1), Paper 54. (2020) (OA)

Dékány Éva; Georgieva Ekaterina: [Three ways of unifying participles and nominalizations: The case of Udmurt](#). In: Artemis Alexiadou; Hagit Borer (szerk.) *Nominalization: 50 Years on from Chomsky's Remarks*. Oxford: Oxford University Press, pp 169-202 (2020)

Dékány Éva; Gugán Katalin; Tánczos Orsolya: [Contact-induced change in Surgut Khanty relative clauses](#). FOLIA LINGUISTICA: ACTA SOCIETATIS LINGUISTICÆ EUROPÆÆ (0165-4004 1614-7308): 54 (1) pp 1-43 (2020).

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: Q2

[Den Dikken Marcel](#); van der Hulst, Harry: [On some deep structural analogies between syntax and phonology](#). In: Nasukawa Kuniya (szerk.) *Morpheme-internal Recursion in Phonology*. Berlin: Walter de Gruyter, pp 57-116 (2020).

[Gärtner Hans-Martin](#); Þórhallur Eypórsson: [Varieties of dependent Verb Second and verbal mood: A view from Icelandic](#). In: Woods Rebecca ; Wolfe Sam (szerk.) *Rethinking Verb Second*. Oxford: Oxford University Press, pp 208-239 (2020).

Gyuris Beáta: [Information Structure](#). In: Gutzmann Daniel; Matthewson Lisa; Meier Cécile; Rullmann Hotze; Zimmermann Thomas (szerk.) *The Wiley Blackwell Companion to Semantics*. Hoboken (NJ): Wiley, Paper 54 p. (2020).

Halm Tamás: [Grammaticalization without Feature Economy : Evidence from the Voice Cycle in Hungarian](#). DIACHRONICA (0176-4225 1569-9714): 37 (1) pp 1-42 (2020) (OA)

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: Q1

House Juliane; Kádár Zoltán Dániel: [T/V pronouns in global communication practices: The case of IKEA catalogues across linguacultures](#). JOURNAL OF PRAGMATICS (0378-2166): 161 pp 1-15 (2020).

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: D1

Kádár Zoltán Dániel; Szalai Andrea: [The socialisation of interactional rituals – A case study of ritual cursing as a form of teasing in Romani](#). PRAGMATICS (1018-2101): 30 (1) pp 15-39 (2020).

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: Q1

[Kádár Zoltán Dániel](#); Liu Fengguang; House Juliane: [\(Im\)Politeness and Chinese political discourse – An introduction](#). DISCOURSE CONTEXT & MEDIA (2211-6958 2211-6966): 35 Paper 100384. (2020). (OA)

Folyóirat szakterülete: Scopus - Cultural Studies, SJR indikátor: D1

Polgárdi Krisztina: [Darkening and vocalisation of /l/ in English: an Element Theory account](#). ENGLISH LANGUAGE & LINGUISTICS (1360-6743 1469-4379): 24 (4) pp 745-768 (2020)

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: Q1

Svindt Veronika; Bóna Judit; Hoffmann Ildikó: [Changes in temporal features of speech in secondary progressive multiple sclerosis \(SPMS\) – case studies](#). CLINICAL LINGUISTICS & PHONETICS (0269-9206 1464-5076): 34 (4) pp 339-356 (2020).

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, helyzete: Q1

White Laurence; Benavides-Varela Silvia; Mády Katalin: [Are initial-consonant lengthening and final-vowel lengthening both universal word segmentation cues?](#) JOURNAL OF PHONETICS (0095-4470 1095-8576): 81 Paper 100982. (2020)

Folyóirat szakterülete: Scopus - Language and Linguistics, SJR indikátor: D1